

Käthe Kollwitz var aktiv som grafiker, tegner og billedhugger i fem turbulente årtier i Tysklands historie. Med sine kraftfulde værker gav hun en stemme til nogle af dem, som sjældent blev hørt.

En gruppe mødre, der lægger armene om hinanden og beskytter deres skræmte børn. Døden, der svinger sin pisk over et sultende folk. Oprørske bønder, der stormer afsted – klar til kamp. En sørgende kvinde med sit døde barn i favnen. En hånd, der bliver løftet mod himlen i protest.

Den tyske kunstner Käthe Kollwitz (1867-1945) er kendt for sine konfronterende og barske motiver. Hun oversætter social ulighed, krig og undertrykkelse til fællesmenneskelige fortællinger, og gennem sine upolerede værker skildrer hun de menneskelige vilkår i datidens Tyskland og opfordrer til både modstand og medfølelse.

Fra 7. november 2024 kan Kollwitz for første gang opleves i en soloudstilling på et dansk museum, når SMK – Statens Museum for Kunst åbner udstillingen [Käthe Kollwitz – MENSCH](#). Udstillingen viser Kollwitz' kunstnerskab i dets fulde bredde og præsenterer både grafik, tegninger og skulpturer. Gennem cirka 130 værker giver udstillingen et nuanceret indblik i kunstnerens humanitære engagement og det sociale, politiske og historiske fundament, som hendes kunst udspringer fra.

Vidnesbyrd om menneskenes lidelser

Käthe Kollwitz arbejdede som kunstner i en tid, hvor Tyskland oplevede store forandringer. Fra 1890'erne til begyndelsen af 1940'erne bevægede landet sig gennem industrialiseringens voldsomme omvæltninger, der blandt andet medførte bolignød, hårde arbejdsvilkår og arbejdsløshed, og siden gennem to traumatiserende verdenskrige.

Med sin kunst gav Kollwitz en stemme til dem, der led mest under disse forhold. Hun så sig selv som et kritisk tidsvidne, og i et dagbogsnotat fra 5. januar 1920 skrev hun: "Jeg følte, at jeg ikke kunne undsige mig rollen som talerør. Jeg skal bære vidnesbyrd om menneskenes lidelser, deres lige nu uendelige, enorme lidelser. Det er min opgave, men det er ikke nogen let opgave at løse."

Selv oplevede Kollwitz tidens ulighed, sult og undertrykkelse på tæt hold. Hun boede det meste af sit liv i det fattige arbejderkvarter Prenzlauer Berg i Berlin, og gennem sin mand, som var fattiglæge, mødte hun arbejderklassens kvinder. Netop kvinderne er ofte hovedkarakterer i Kollwitz' værker, og i stor kontrast til de mange passive kvindeskikkelser, som prægede kunsten omkring århundredeskiftet, fremstillede Kollwitz kvinderne som stolte, stærke og modige.

Nyt musikalsk værk af Oh Land

Poetiske ord, intense toner og forvredne kroppe. Musiker og komponist Nanna Øland Fabricius (Oh Land) er dykket ned i Käthe Kollwitz' kunst og har omsat hendes værker om krig, sorg og opråb til et nyt musikalsk værk i samarbejde med forfatter Knud Romer og med komponist Adi Zukanović som arrangør. Oh Land fremfører værket *Krigens ofre* i selskab med Den Danske Strygekvartet, danserne Lukas Hartvig Møller og Jessica Lyall samt kunstnerkollektivet Vertigo til udstillingsåbningen 6. november samt 7. og 8. november.

Politisk engagement og pacifisme

I sine tidlige værker arbejdede Kollwitz især med at skabe politisk engagement ved at trække på historiske begivenheder. Det ses blandt andet i hendes gennembrudsværk *Væveropstanden* (1893-97). Værket refererer til et væveroprør i 1844, hvor vævere på grund af deres hårde arbejdsvilkår gik til angreb på fabrikkerne. Væveropstanden blev udstillet på Den store Berlinerudstilling i 1898, hvor Kollwitz blev nomineret til en guldmedalje. Den tyske kejser Wilhelm II nedlagde imidlertid veto mod, at hun fik medaljen – formentlig på grund af værkets politiske indhold.

Efter første verdenskrig bevægede Kollwitz sig i en pacifistisk retning. Hun mistede sin yngste søn, Peter, i krigens begyndelse, og med afsæt i sin egen smertefulde oplevelse skildrede hun krigens rædsler og satte fokus på de fællesmenneskelige erfaringer med sorg, afsked, død og kærlighed.

Både humanitære organisationer, borgerlige ugeblade og venstreorienterede forlag omfavnede Kollwitz' kunst og bestilte hende til at lave kampagner, der kunne skabe offentlig gennemslagskraft. På udstillingen vises flere af disse værker – heriblandt den ikoniske plakat *Nie wieder Krieg (Aldrig mere krig)*.

For Kollwitz var den kunstneriske betydning og den sociale betydning af hendes værker altid stærkt forbundet. I en tid, hvor mange kunstnere idealiserede kunsten som fri, stod hun fast på, at hendes værker tjente et formål, og hun insisterede på kunstens evne til at skabe forandring.

Katalog I forbindelse med udstillingen udgiver SMK et omfattende katalog. Gennem en række essays af Katharina Koselleck, Stense Andrea Lind Valdan, Birgitte Anderberg, Knud Romer, Karin Michaëlis, samt interview med Niels Borch Jensen introducerer kataloget Kollwitz' liv og kunst. Kataloget åbner nye historiske og nutidige vinkler på hendes eksperimenterende grafiske værker og deres banebrydende udsagn om kvinder, classesamfund og krigstraumer og dykker ned i en kunstnerisk verden, hvor lys og mørke, sorg og håb eksisterer side om side.

<https://youtu.be/9-uOhrtAs54>

https://youtu.be/u00cbjXx_7k?si=CQMf5Kw6wS-h0UYm

https://youtu.be/Bapw0oD0oU0?si=N1LSLnlbLefPP_hF

Grafiske teknikker, forklaret af Niels Borch

Aquatint <https://borcheditions.com/printmaking/#aquatint>

Træsnit <https://borcheditions.com/printmaking/#woodcut>